

OD PROGRAMU ERASMUS K **ERASMUS+** PRÍBEH **30 ROKOV**

LEGENDA

Vysokoškolské vzdelávanie

Školské vzdelávanie

Vzdelávanie dospelých

Odborné vzdelávanie a príprava

Mládež a šport

Milí čitatelia,

Publikáciou Od programu Erasmus k Erasmus+ vám chceme predstaviť úspechy, ktoré sme v spolupráci s vami za uplynulých 20 rokov realizácie európskych vzdelávacích programov na Slovensku dosiahli a ukázať príklady, ako programy ovplyvnili prácu i osudy realizátorov a účastníkov vybraných projektov. Z množstva zaslaných príspievkov, za ktoré autorom ďakujeme, sme vybrali vzorových 30 príbehov tak, aby sme ukázali čo najširší záber programov z hľadiska sektorov, úrovni aj typov organizácií poskytujúcich vzdelávanie na Slovensku.

20 rokov realizácie európskych vzdelávacích programov, teda roky 1997-2017, to je aj veľká časť histórie Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu. Od roku 1995 sme pripravovali vstup Slovenska do programov Socrates a Leonardo da Vinci, predchodcov súčasného programu Erasmus+. Odvtedy sme pracovali ako národná agentúra v rámci uvedených programov, neskôr Programu celoživotného vzdelávania, až po súčasný program Erasmus+.

V úvode publikácie vám preto prinášame zopár „veľkých“ čísel, ktoré ukazujú rozsah, akým európske vzdelávacie programy ovplyvnili slovenský vzdelávací systém. Vyše 6500 projektov a zmlúv, ktoré na Slovensku realizovalo 1759 škôl a vzdelávacích organizácií z 359 obcí a miest, je práve toľko osudov, ktoré boli formované aj týmito programami. Takmer 100 % vysokých škôl a zhruba 80 % stredných odborných škôl zapojených do programov ukazujú sektory a oblasti, v ktorých bol vplyv programov najsilnejší. To však neznamená, že by nedostali príležitosť aj ostatné sektory a organizácie, a o tom je táto publikácia. Ak máte rovnako dobré a silné príbehy, budeme radi, ak nám ich zašlete, veď naša práca nekončí, len oslavujeme okrúhle jubileum...

Tešíme sa na ďalšie stretnutia s vami.

Tím Národnej
agentúry
Erasmus+

Slovensko - dáta a fakty

Programy EÚ pre vzdelávanie a odbornú prípravu

2000 - 2017

Vzdelávacia mobilita

55 000 študentov

26 000 učiteľov

nové zručnosti pre nové povolania

podpora sociálneho začlenenia

Populárne destinácie

Česká republika

Spojené kráľovstvo

Nemecko

Poľsko

Španielsko

Taliansko

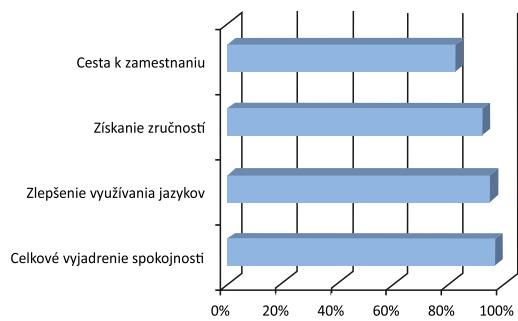
Maďarsko

Rakúsko

Portugalsko

Francúzsko

Hodnotenie spokojnosti účastníkov

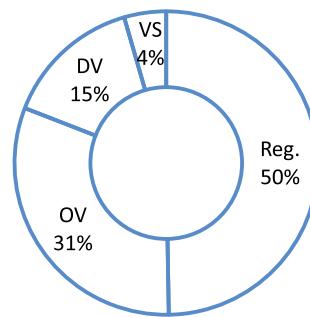
Projekty spolupráce a inovácie vo vzdelávaní

2316 projektov

55,7 mil. €

Alokované zdroje

Reg. - regionálne školstvo

OV - odborné školstvo

DV - ďalšie vzdelávanie

VS - vysoké školstvo

Medzinárodné projekty v živote Základnej školy Hrnčiarska Zvolen

Naša základná škola mala tú úžasnú príležitosť zúčastňovať sa grantových programov Národnej kancelárie pod hlavičkou Sokrates, Sokrates II, Comenius, Celoživotného vzdelávania LLP či Erasmus+.

V roku 1998 sme získali prvý grant v programe bilaterálnych výmenných projektov. V tom čase bolo cestovanie žiakov za hranice Slovenska na takmer dva týždne veľkou udalosťou. A nielen pre žiakov. Naše pracovné nadšenie na témach projektu, školské aktivity, zaujímavé súťaže, besedy, praktické úlohy a exkurzie nás obohacovali už počas prípravných mesiacov. Vyvrcholením celoročnej práce boli dvojtýždňové výmenné pobytu žiakov partnerských škôl. Spoznať zahraničie zblízka, priamo v rodinách, bol pre nás všetkých obrovským zážitkom. Nadšenie z práce mali nielen žiaci a učitelia, ale zdieľali ho s nami aj rodičia našich žiakov a miestna komunita. Získané skúsenosti sme opakovane využili pri nasledujúcich výzvach a uspeli sme. Tým sa nám potvrdilo, že sme sa všetci veľa naučili a projekty neskončili termínom záverečného zúčtovania, ale pretavil sa do našich zručností, vedomostí, postojov a názorov. Mnohé aktivity sa dodnes využívajú vo vyučovaní rôznych predmetov.

Počas rokov 1998 – 2017 sme spolupracovali takmer na desiatke školských projektov a vyslali sme do zahraničia viacerých pedagógov v rámci ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov. Spracovávali sme rôzne témy, v začiatkoch sme sa opreli o národné tradície a folklór v projekte „Slnovrat“, tradičné národné kuchyne „Všetci k stolu“, neskôr sme sa odvádzili k tématam s bádateľskými a výskumnými aktivitami – „Metamorfózy vody“ a „Etudy zo života stromu“. V multilaterálnych školských projektoch sme sa venovali aj nemeckejmu a francúzskejmu jazyku, historicko-umeleckému projektu „Euromesto“ a zaujímavej odbornej téme „Lietanie“. Naším posledným realizovaným

m

projektom bola „Energia“ v anglickom jazyku, ktorá svojím obsahom a odkazom hlboko zarezovala vo všetkých zúčastnených.

Prínos projektov je v škole vidieť aj cítiť. Niekedy je to konkrétna vec, výsledný produkt alebo pomôcka, inokedy iný pohľad na vyučovanie i životné situácie. Rast vedomostí a zručností niekedy nevidieť na prvý pohľad, ale postupne sa pretavuje do života žiakov, učiteľov aj školy. Zapojení žiaci majú možnosť pracovať na projektových úlohách, ktoré sú reálne spojené so životom, predstavujú globálne problémy a úlohy, nielen školské úlohy. Majú možnosť rovesníckej cudzojazyčnej komunikácie, výmeny skúseností, zažiť školu a život v inej krajinе. Môžu porovnávať, hodnotiť, prijímať a tolerovať. Využívajú na prácu rôzne metódy a formy, digitálne technológie sú už bežnou súčasťou. Začíname s fotografiami, papierovými materiálmi, prešli sme érou CD a DVD nosičov záverečných produktov, dnes využívame digitálne zdroje a zdieľané prostredia, produkujeme webové stránky a multimediálne materiály. S rozvojom technológií sa zlepšujú aj naše pracovné postupy, ale vždy dávame priestor aj klasickým technikám a produkтом. Digitalizujeme, tvoríme weby aj blogy, ale aj spievame, kreslíme, meríame, bádame a pišeme.

Vždy sme boli hrdí na naše medzinárodné aktivity a osobné kontakty, ktoré pritom vznikali u žiakov aj učiteľov. Niektoré priateľstvá pretrvávajú dodnes, niektoré kontakty sa premenili do ďalšej medzinárodnej spolupráce. A práve vďaka jednému takémuto priateľstvu sme opäť našli skupinu aktívnych škôl a učiteľov, s ktorími sme pripravili zaujímavý projekt „V objatí rôznorodosti“ a práve od septembra 2017 sa pripravujeme na jeho realizáciu.

Kedže som mala tú možnosť zúčastniť sa väčšiny realizovaných projektov, môžem zodpovedne konštatovať, že sme všetci v priebehu rokov urobili obrovské pokroky. Žiaci preukazujú svoje spôsobilosti pracovať na reálnych úlohách, zvyšujú svoju motiváciu k výučbe cudzích jazykov, dokážu tvoriť závery a hodnotiť. My učitelia rastieme nielen v jazykovej oblasti, na projektoch pracujú učitelia cudzích jazykov aj iných predmetov, pre ktorých je využívanie cudzieho jazyka veľkou príležitosťou. Rozvíjame sa aj po osobnostnej stránke, realizujeme aktivity mimo bežnej školskej praxe a podporujeme svoju motiváciu.

Naša škola dokázala svojou účasťou v medzinárodných projektoch schopnosť práce v európskom priestore, v rôznych jazykových a kultúrnych prostrediach, naučila sa využívať progresívne metódy a formy a tým umožnila rozvoj svojich žiakov aj výučby pedagógov.

**Alena
Feriancová**

Základná škola, Zvolen

Život bude krajší, keď sa naučíme byť empatickí a budeme si pomáhať

„Naša škola žije rôznymi projektovými aktivitami. My sme sa stali súčasťou zaujímavého projektu ERASMUS + s myšlienkovou: „Pripravení na život po škole ako šťastní Európania“. Na život môžeme byť dobre pripravení najmä vtedy, keď sa budeme aktívne zaujímať o veci okolo nás, budeme schopní vytvárať vzťahy s inými, spolupracovať, budeme tvoriví, budeme sa vedieť zodpovedne rozhodovať, poznávať. Život bude krajší, keď sa naučíme byť empatickí a budeme si pomáhať. Myslíme, že toto všetko sme pochopili vďaka myšlienke našej triednej, ktorá nám navrhla, aby sme sa zapojili do dobrovoľníckych aktivít. Celý polrok sme pravidelne (priemerne dvakrát do týždňa) navštievovali po vyučovaní školský klub. Našim pôvodným zámerom bolo pomôcť malým prváčikom – hrať sa s nimi, rozprávať, pomôcť im s domácimi úlohami, aby sme im uľahčili obdobie adaptácie. Chceli sme tiež pomôcť našim výchovateľkám, sami sme videli, že začiatok školáka je veľmi náročný. Spoznali sme veľa dobrých a milých detí, navzájom sme sa na seba tešili. Kedže aj staršie deti chceli našu spoločnosť, postupne sme sa venovali aj druhákam a tretiakom. Spoločne sme vyrábali rôzne predmety, pripravovali hry, maľovali sme, chodili sme na prechádzky. Naša spolužiačka Simonka si dokonca kúpila knihu, v ktorej boli námety a rôzne výrobky, aby sme ich mohli deti naučiť. Naša pomoc skončila v máji, ale s deťmi sa chodíme zahrať aj teraz a uvažujeme, že pomôžeme aj na budúci školský rok.“ List napísali a skutok vykonali v školskom roku 2015/2016 žiaci 7. triedy, ZŠ Sadová 620, Senica: Aneta Kulíšková, Alexandra Kuchtová, Barbora Mičová, Natália Žáková, Simona Vrtalová, Patrik Laho, Adrián Janoviček, Vladimír Macek.

**Lenka
Slezáková**

Základná škola
Senica

Vzdelávanie bez hraníc

„Vzdelávanie bez hraníc“ je mottom školy od r. 2009, ale škola a jej študenti a učitelia sa ním riadili už od jej vzniku v roku 1999, odkedy sa škola zapájala do projektovej činnosti v rámci programu Sokrates – Comenius, cez Program celoživotného vzdelávania, až po program Erasmus+. Ako zástupkyňa riaditeľky školy som dostala do náplne práce „projekty“ a tak som sa postupne zošlovala s príručkami programu, absolvovala všetky možné informačné a inštruktážne semináre organizované národnou agentúrou a potom úspešne písala návrhy projektov, samozrejme v úzkej spolupráci s paní riaditeľkou a kolegami. Spomínané motto sme prezvali zo siete škôl Europrojekt www.europrojectnet.eu, vďaka ktorej sme mali možnosť získať medzinárodné kontakty a inšpirovať sa úspešnými školami a ich projektmi, zapojiť našich žiakov a učiteľov napr. do špeciálnych hodín literatúry, matematiky či programovania, zorganizať výmenné pobytu žiakov a učiteľov, individuálne mobility žiakov atď. V programe Erasmus+ sme mali možnosť v školskom roku 2014/2015 vyslať učiteľov na vzdelávacie mobility jednotlivcov (job-shadowing a štruktúrované kurzy) v rámci schváleného projektu KA1. Inšpirácie a nápady učiteľa využívajú na zatraktívnenie hodín a priamu prácu so žiakmi, ktorí priam vyžadujú ich 100% pripravenosť a očakávajú inovácie. Samotní študenti sú v našej škole iniciátormi rôznych projektov a práve oni stoja za práve končiacim projektom KA2 - Strategické partnerstvo zložené výlučne zo škôl (2015-2017): YEL – Young European Leaders, ktorý koordinujeme a ktorý zapracoval do projektovej činnosti nielen prvky neformálneho vzdelávania v tzv. YEL kluboch, ale aj dlhodobé mobility žiakov a intelektuálne výstupy <http://project.yel-erasmus.eu>. Naši študenti absolvovali dvojmesačné študijné pobytu v partnerských školách vo Francúzsku, Španielsku, Fínsku a Luxembursku. Kedže naša škola ponúka bilingválne štúdium vo francúzštine a španielčine, bolo naozaj zaujímavé a obohacujúce recipročne hostiť študentov z týchto krajín u nás. A vždy s úsmievom sledovať, aké prekvapivé až šokujúce sa im zdá prezúvanie sa v škole aj doma.

Je pre mňa nesmierne vzácne pracovať s takými študentmi a kolegami, ktorí majú záujem o vzdelávanie, a preto som v spolupráci s riaditeľkou školy Mgr. Gabrielou Vankovou vypracovala ďalšíu prihlášku KA1, ktorá bola tiež schválená a v školskom roku 2017/2018 vycestujú ďalší naši učitelia na vzdelávacie mobility do zahraničia. Zároveň sme spolupracovali (najmä kolega Mgr. Imrich Milo) na tvorbe prihlášky KA2 – Strategické partnerstvá zložené výlučne zo škôl ako pokračovania projektu YEL pod názvom HOPE, ktorý bol tiež schválený a bude koordinovaný luxemburskou školou a my budeme partnerom.

K prínosu uvedených projektov patrí okrem pracovného, študijného, osobného a osobnostného rozvoja účastníkov i budovanie dobrého mena školy, uznanie od partnerov, zviditeľnenie sa a zvýšenie atraktívnosti nami poskytovaného vzdelávania pre budúcich študentov a ich rodičov.

Janka
Mládenková
Gymnázium bilingválne
Žilina

Dlhodobá mobilita žiaka vo Fínsku

Až do účasti na programe Erasmus+ som o Fínsku vedela málo. Predstavovalo pre mňa len studenú krajinu na severe Európy s množstvom jazier. Počas mojej vzdelávacej mobility som tam naštastie stretla mnohých ľudí, ktorí mi ho veľmi priblížili. V tomto smere ma obzvlášť obohatila moja hostiteľská rodina. Vďaka ich záujmu a pozornosti som ochutnala množstvo typických jedál, zažila nespočetne veľa tradícií a oboznámila som sa s rôznymi faktami a informáciami o Fínsku. Všetci členovia mojej hostiteľskej rodiny hovorili plynulou a pokročilou angličtinou. Komunikovali sme najmä v tomto jazyku. Okrem mňa hostili ďalšiu študentku, pre ktorú bola práve angličtina materinským jazykom, a tak som mala výbornú príležitosť pýtať sa jej na nejasnosti a prekonávať komunikačné bariéry. Denne sa nám venovali, rozprávali sme sa a oni ochotne odpovedali na všetky moje otázky.

Rovnaký prístup sa mi dostał aj v hostiteľskej škole. Vyučovacie hodiny prebiehali výlučne v angličtine a zaberali širokú škálu pre mňa novej gramatiky i slovnej zásoby. Okrem toho som sa počas pobytu oboznámila i so základmi fínskeho jazyka. Po troch mesiacoch pobytu som už dokázala zachytiť minimálne tému rozhovoru či textu.

Za najväčší prínos pre mňa považujem samozrejme samotné vzdelávanie, ktoré som tam absolvovala. Využila som ponuku predmetov, v ktorých som mohla uplatniť svoju kreativitu. Takéto predmety v mojom rozvrhu na Slovensku nemajú miesto, a tak som si ich rada vyskúšala práve v hostiteľskej škole. Veľmi som ocenila napríklad hodiny fotografie alebo maľby. Konečne som mala čas, priestor a príležitosť zlepšiť si zručnosti v tejto oblasti. Okrem pre mňa netypických predmetov som absolvovala i tie tradičné, ktoré však boli vyučované odlišnou formou. Práve iný prístup a spôsob výučby hodnotím ako veľmi pozitívnu skúsenosť; napríklad interaktívny dejepis s diskusiou, esejam či dobovými videami a inými materiálmi alebo anglický jazyk na vyšej úrovni. Počas hodín telesnej výchovy som zase prvýkrát hrala hokej a finsky baseball. Všeobecne môžem povedať, že Fíni sa mi snažili počas celého môjho pobytu prinášať nové informácie a vedomosti, a to nielen v škole počas vyučovania. Pomohli mi vytvoriť si komplexný obraz o krajinе a dnes môžem konštatovať, že Fínsko poznám takmer tak dobre, ako rodné Slovensko, či už v oblasti histórie, geografie alebo kultúry.

**Lucia
Posluchová**

Gymnázium bilingválne
Žilina

Adriana Makuchová

Materská
škola v Rakovej

Zvládnutá výzva

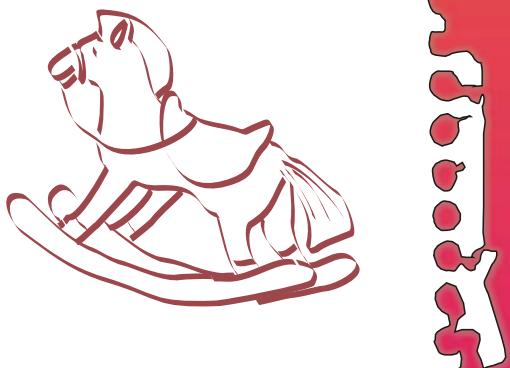
Ako to všetko začalo? Bola to veľká výzva pre jednu riaditeľku v maličkej obci na severe Slovenska. Pretože však vždy hľadala každý nový podnet či príležitosť, ako zviditeľniť dovtedy neznámu materskú školu „kdeši na severe Slovenska“, prijala v roku 2011 ponuku na projektovú spoluprácu od koordinátora z Čiech a partnera z Poľska... nuž a tak to začalo. Po prvých oficiálnych stretnutiach sme spoločne vypracovali projekt pod názvom „Európska materská škola“, ktorý bol zameraný na spoluprácu materských škôl susedných krajín Česka, Poľska a Slovenska.

Projekt poskytol učiteľkám možnosť vycestovania a poznania susedných krajín, porovnávanie prostredia, kultúry, tradícií a životného prostredia. Deťom zas pomohol spoznať kamarátov susedných krajín, upevniť si svoje skúsenosti, komunikačné schopnosti, porozumieť odlišnostiam susedných jazykov, ale tiež uvedomiť si mnoho spoločných znakov a v jazyku podobných slov. Zároveň im pomohol k uvedomneniu si svojej jedinečnosti a k upevneniu sebavedomia. Do života materskej školy boli pri projektových aktivitách zapojení i rodičia a verejnosť.

V roku 2014 sme spoločne reagovali na ďalšiu výzvu v rámci nového programu Erasmus+. Myšlienkou pokračovania spolupráce bola potreba viesť do vzdelávacích aktivít viac tvorivosti, ľudových tradičných prvkov, ale hlavne ukázať deťom hodnotu história, tradícií a vlastnej kultúry národa.

Vďaka nemu mali naše učiteľky možnosť sponzorovať a porovnávať vzdelávanie v susedných krajinách. Získali informácie a materiály vzdelávacích plánov, metodických postupov, ktoré im pomohli rozšíriť svoje obzory v oblasti vzdelávania v predškolskom zariadení a prispôsobiť sa európskym štandardom. Spolupráca s učiteľkami iných krajín im dala možnosť obohatiť svoju prácu o nové vyučovacie formy a trendy, a zároveň umožnila porovnávať didaktické problémy a ich riešenie v jednotlivých materských školách.

Prostredníctvom projektov MŠ Fojstvo z obce Raková zviditeľnila svoju činnosť na verejnosti, zvýšila svoju atraktivitu a popularitu v konkurencii iných predškolských zariadení v regióne, ale bolo o nej „počuť“ i v iných častiach Slovenska. Materská škola sa v mnom stala pre iné materské školy inšpiráciou a veľa z nich inšpirovala aspoň k zamysleniu sa nad možnosťou zapojenia do tak skvelého programu, akým je Erasmus+.

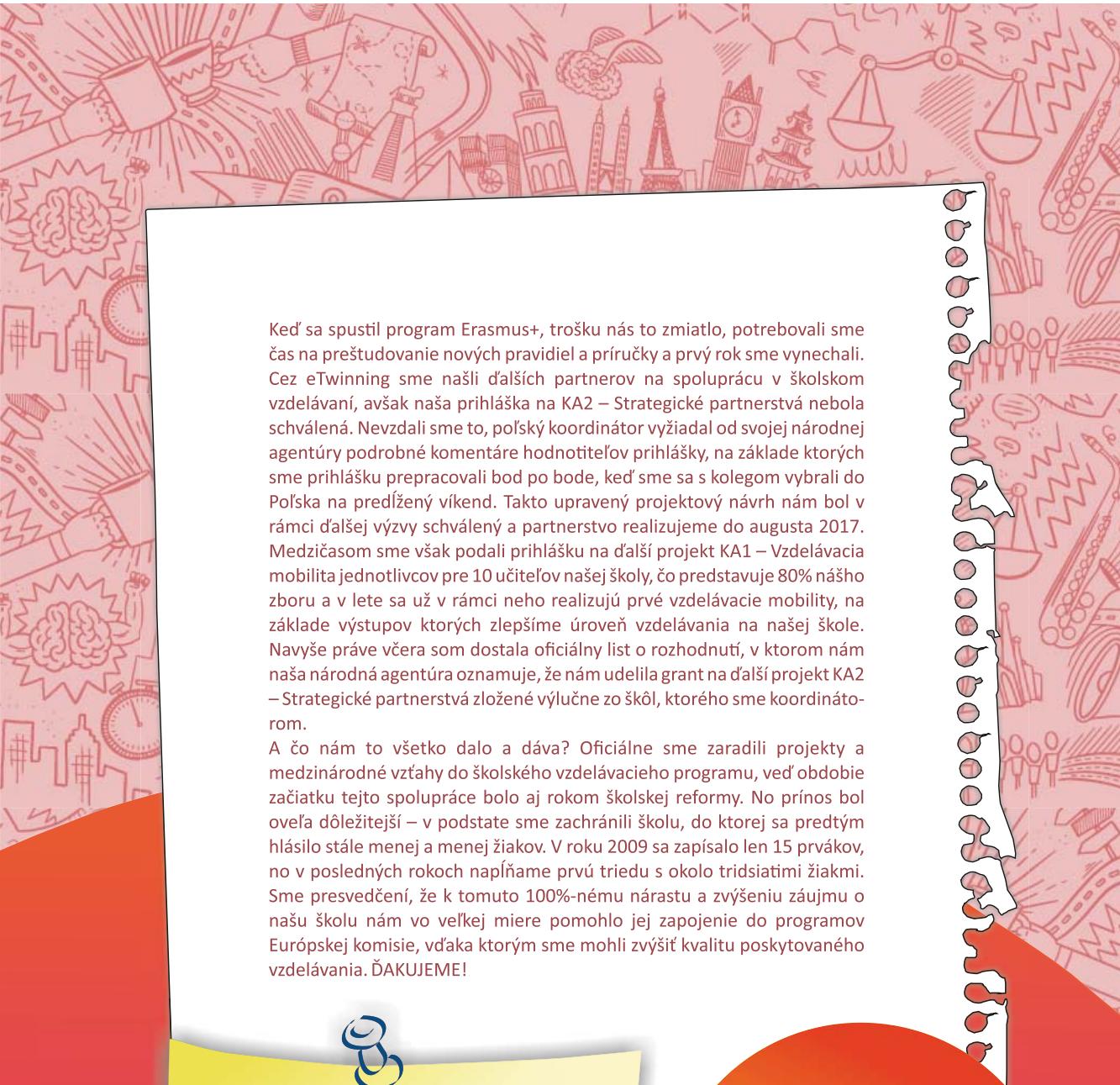
Príbeh úspechu

Náš školský príbeh sa začína v roku 2007, kedy som začala učiť na Gymnáziu Petra Pázmáňa s vyučovacím jazykom maďarským v Nových Zámkoch. Hned v tom roku ma oslovila paní učiteľka z Rumunska s ponukou realizovať projekt Comenius. Cez akciu Prípravné návštavy našu školu aj osobne navštívila, no z podania prihlášky nakoniec nič nebolo. Jej návšteva nám však otvorila oči. Podala som prihlášku na kontaktný seminár a národná agentúra mi udelila grant na účasť na ňom. Stretnutie bolo fantastické, úžasná organizácia, skvelí ľudia. Našla som tam partnerov, s ktorými sme na mieste za 3 dni naplánovali projekt na Školské partnerstvá. Stretnutie bolo v decembri, v januári sme podali prihlášku a tá nám bola schválená! Takto sa začala naša cesta programom Comenius. Počas projektu sme sa veľa naučili. Nielen o kultúre a zvykoch iných krajín, ale aj o práci v tíme, o iniciatíve, samostatnosti, manažmente, organizovaní pobytov, komunikácii... Medzičasom som preštudovala celý program Comenius a zistila som aj iné možnosti, ktoré ponúka. Požiadali sme o hostovanie asistenta, ktorého sme mali schváleného, a to dokonca trikrát. Keď prišla nová akcia Individuálna mobilita žiakov, znova sme sa zapojili a i keď nám jeden rok španielska strana odstúpila, neodradilo nás to a v rámci ďalšej výzvy sme to skúsili s maďarskými partnermi. Tentokrát to už vyšlo a tri naše žiačky vycestovali na 3 mesiace do bilingválneho maďarsko-nemeckého gymnázia na juh Maďarska. Vtedy sme spolupracovali už na druhom projekte Školské partnerstvá. Program Comenius ponúkal ešte aj ďalšie vzdelávanie pedagógom a aj cez túto akciu sme mali schválené prihlášky na vzdelávacie mobility učiteľov.

Príspevky žiakov zapojených do realizácie posledného projektu
s tematikou Invažné druhy rastlín a živočíchov:

Tamara, členka projektového tímu: Projektové aktivity sa mi narožaj päčia. Hlavne, keď študujeme invázne rastliny. Mala som o nich aj prezentáciu. Päči sa mi, že spolupracujeme so žiakmi z iných krajín a že máme šancu ich aj navštíviť. Dúfam, že na budúci rok sa mi podarí vycestovať a pozorovať invázne rastliny v mieste ich prirozeného výskytu.

Ked' sa spustil program Erasmus+, trošku nás to zmiatlo, potrebovali sme čas na preštudovanie nových pravidiel a príručky a prvý rok sme vynechali. Cez eTwinning sme našli ďalších partnerov na spoluprácu v školskom vzdelávaní, avšak naša prihláška na KA2 – Strategické partnerstvá nebola schválená. Nevzdali sme to, poľský koordinátor vyžiadal od svojej národnnej agentúry podrobne komentáre hodnotiteľov prihlášky, na základe ktorých sme prihlášku prepracovali bod po bode, keď sme sa s kolegom vybrali do Poľska na predĺžený víkend. Takto upravený projektový návrh nám bol v rámci ďalšej výzvy schválený a partnerstvo realizujeme do augusta 2017. Medzičasom sme však podali prihlášku na ďalší projekt KA1 – Vzdelávacia mobilita jednotlivcov pre 10 učiteľov našej školy, čo predstavuje 80% nášho zboru a v lete sa už v rámci neho realizujú prvé vzdelávacie mobility, na základe výstupov ktorých zlepšíme úroveň vzdelávania na našej škole. Navyše práve včera som dostala oficiálny list o rozhodnutí, v ktorom nám naša národná agentúra oznamuje, že nám udeliла grant na ďalší projekt KA2 – Strategické partnerstvá zložené výlučne zo škôl, ktorého sme koordinátormi.

A čo nám to všetko dalo a dáva? Oficiálne sme zaradili projekty a medzinárodné vzťahy do školského vzdelávacieho programu, veď obdobie začiatku tejto spolupráce bolo aj rokom školskej reformy. No prínos bol oveľa dôležitejší – v podstate sme zachránili školu, do ktorej sa predtým hlásilo stále menej a menej žiakov. V roku 2009 sa zapísalo len 15 prvákov, no v posledných rokoch napíňame prvú triedu s okolo tridsiatimi žiakmi. Sme presvedčení, že k tomuto 100%-nému nárastu a zvýšeniu záujmu o našu školu nám vo veľkej miere pomohlo jej zapojenie do programov Európskej komisie, vďaka ktorým sme mohli zvýšiť kvalitu poskytovaného vzdelávania. **ĎAKUJEME!**

Eleonóra, členka projektového tímu a dôstavníčka mobility do Španielska: Myslim si, že je veľmi dôležité, aby sa mladí ľudia vzdelávali a získali vedomosti z rôznych oblastí. Počas dvoch rokov realizácie partnerstva som sa veľa naučila. Pred týmto projektom som sotva počula o invázioných druhoch a problémoch okolo nich. Vďaka tomuto projektu vnímam veci, ktoré som predtým nevidela. Oveľa viac si všimam prostredie, v ktorom žijem a moje okolie. Takoisto sa o týchto veciach rozprávam s inými a tým šírim informácie.

Zuzana Peternai

Gymnázium Petra Pázmáňa s
VJM - Pázmány Péter
Gimnázium, Nové Zámky

Katarína Ikrenyiová

Slovenský plastikársky
klaster, Bratislava

*... náš príbeh sa nekončí,
ale stále pokračuje*

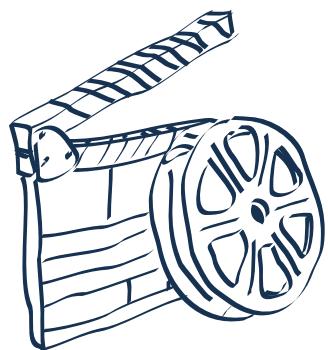
Na začiatku každého príbehu je potreba riešenia. Ak na riešeniacch ľudia spolupracujú, tak na konci dobrých príbehov sú partnerstvá a výstupy, ktoré zotrívajú aj po tom, čo spoločný projekt končí. Slovenský plastikársky klaster má skúsenosti z dvoch projektov v rámci Programu celoživotného vzdelávania (LLP). Raz ako partner a druhýkrát ako koordinátor. Obidva tieto projekty boli realizované ako transfery inovácií. Tak vznikli produkty, ktoré majú neoceniteľnú hodnotu a bez programu LLP by nikdy neboli vytvorené. Prostredníctvom projektu sa nám podarilo vytvoriť a otestovať učebnú osnovu pre vzdelávací program a učebnicu. Do výučby jedného modulu sme zaradili aj e-learningovú formu. Vzdelávací program bol v SR akreditovaný, prostredníctvom neho sa vyskoličilo viac ako 100 zamestnancov a 19 nezamestnaných. Ešte počas realizácie projektu boli výstupy transferované do Turecka (Vyššia stredná škola, Izmir). Tiež nás teší, že učebnica bola prvou odbornou publikáciou svojho druhu na slovenskom trhu. V roku 2012 bol projekt v silnej konkurencii nominovaný na zoznam 10 „BEST PRACTICES“ LLP projektov, prezentovaných na European Business Forum on Vocational Training v Bruseli. Tento príbeh mal aj logické pokračovanie v druhom projekte, kde sme prešli ku globálnejším problémom. Zaobrali sme sa tými, čo vzdelávajú - učiteľmi na stredných a vysokých školách, ale aj lektormi a trénermi vo firmách. Zostavili a otestovali sme obsah Tréningu pre trénerov. Veľmi dôležitým výstupom pre firmy v plastikárskom priemysle bolo vytvorenie Príručky pracovných pozícii, kvalifikácií a vzdelávacích štandardov pre odvetvie spracovania plastov, ale aj zostavenie Elektronického odborného trojjazyčného slovníka v oblasti spracovania plastov.

Dnes vidíme, že projekt odštartoval procesy v plastikárskom sektore a proces tvorby novej siete škôl pre formálne vzdelávanie v plastikárskom odvetví. V tomto roku sa na nás obrátila organizácia z Maďarska, ktorá by chcela spolupracovať na inovácii nášho produktu „Tréningu trénerov“, a to prostredníctvom už terajších programov ERASMUS+. A to je to fascinujúče, že náš príbeh sa nekončí, ale stále pokračuje...

Ako sa vyhnúť vyhoreniu v učiteľskom povolani

Ľudia, ktorí ma poznajú a ktorí vedia, že som kedysi často menila zamestnania kvôli pocitu, že sa už nikam neposúvam a nič sa neučím, sa ma často pýtajú, ako je možné, že už „tahám“ trinásty rok ako učiteľka na jednej a tej istej strednej škole (SPŠ Svidník). Moja odpoveď je vždy rovnaká: „Pretože viac ako desať z nich bolo spojených s prácou na projektoch Comenius alebo Erasmus+.“ Tieto projekty, predovšetkým Školské partnerstvá, pretvorili moju každodennú rutinnú prácu učiteľky anglického jazyka na kreatívnu prácu plnú nových vedomostí, cestovania a celoživotných partnerstiev, ale aj hodnoty a postavenia nášho krásneho Slovenska medzi krajinami Európskej Únie. Vytvorili pre mojich žiakov, pre mňa a mojich kolegov príležitosť, o ktorých sme nemali odvahu ani snívať. Priniesli „veľký svet“ do nášho malého mestečka v zabudnutom kúte Slovenska a posunuli našu školu miľovými krokmi vpred. A čo je najlepšie? Tieto kroky ešte nekončia. Predo mnou sú ďalšie dva roky nového schváleného projektu, v ktorom budem opäť vo funkcií hlavnej koordinátorky. Mojich žiakov, mňa a mojich kolegov čaká práca na niekoľkých filmových projektoch spojených so vzdelenávaním sa v teórii filmovej tvorby. Čo nové sa opäť naučíme? Čo nové a koho nového opäť spoznáme? Kam nás tá naša „filmová cesta“ zavedie? Nemôžeme to ešte vedieť, ale jedno vieme určite: ak to bude čo len polovica toho, čo pri poslednom projekte, bude to určite stať za to a aj za tú všetku namáhavú prácu, ktorá nevyhnutne k týmto projektom patrí.

Darina
Kocurová

Stredná priemyselná
škola Svidník

Jozef Jakube

Stredná odborná škola
obchodu a služieb
v Prievidzi

Hodená sieť

Vyše dvadsať rokov som žiakov našej strednej školy "vyťahoval" z lavíc, zo Slovenska, do Európy. Služby v turizme a hotelierstve boli po vzniku Slovenska v plienkach.

Zásady správnej výživy končili poriadnymi porciami, najlepšie mäsa. Kde inde by sa mali naučiť niečo naozaj kvalitné a dobré, ak nie tam, kde má zdravá a racionálna výživa svoj začiatok a história ...

A to v stredozemnom Španielsku, konkrétnie v Andalúzii - kde príroda ponúka všetko, len to treba dobre spojiť. Z kuchyne jednotlivých európskych národov azda najviac vytvára trendy a ovplyvňuje stravovanie v Európe španielska kuchyňa a špeciálne jej stredomorská oblasť. Po počiatočných škokoch, čo všetko sa dá z mora vyloviť, začali naši študenti získavať nové zručnosti a veľmi rýchlo napredovať, využívajúc pritom španielsky jazyk, ktorý sa už učili v škole. Získané zručnosti sme si potom priniesli naspäť na Slovensko. Aj sme zistili, že tá exotika, ktorou pre nás Andalúzia bola (a doteraz je), mala aj opačný odraz. My sme boli pre Andalúzanov väčšími „exotmi“ ako oni pre nás. Kde to Slovensko je? Čo tam varíte, keď nemáte ryby a morské plody? Radi odovzdávali našim študentom svoje skúsenosti, lebo ten ich motív, že tieto poznatky prinesú späť na Slovensko, bol ako hodená sieť na Európu a oni k tomu prispeli.

Príbeh so šťastným koncom

Jana Maštrlová

Súkromná SOŠ
Automobilová duálna
akadémia, Bratislava

Pred zopár rokmi ma národná agentúra oslovia s prosbou: „Napísť rozprávkový príbeh o tom, čo pre nás znamená program LLP“. V tom čase som článok nazvala „Krajina zázrakov“ a príbeh opísaný v ňom mal šťastný koniec a otvorené možnosti do budúcnosti. Ale pekne po poriadku. V roku 2002 sa naša škola po prvýkrát uchádzala o grant v podprograme LDV a vtedajšie vedenie poverilo moju maličkosť, aby som sa ujala novej aktivity, s ktorou sme nemali žiadne skúsenosti. No neprijmiete takúto výzvu! A tak som spracovala projektovú žiadosť a čakala na rozhodnutie národnej agentúry. Hodnotenie bolo pozitívne, 10 študentov vycestovalo do Čiech, kde získavali nové vedomosti, zručnosti a kompetencie z oblasti CNC programovania. Ohlasy boli veľmi pozitívne, výsledky viditeľné a my sme začínaли tušiť, že budúnosť, uberajúca sa týmto smerom, bude pre našu školu veľmi významná. Vlak sa rozbehol, rozhodli sme sa nevystupovať, naopak, zvýšiť počet cestovných lístkov a tým i príležitostí zažiť vzdelávanie v zahraničí. Naša žiadosť bola opäť úspešná a študenti vycestovali do Čiech a Maďarska.

Na Mladom tvorcovi v Trenčíne nás oslovia škola z Prahy, predstavila nás svojmu partnerovi v Drážďanoch. O rok neskôr sme prostredníctvom ŠIOV-u získali fantastického partnera v Turecku. To bol štart pre formovanie partnerskej európskej siete, ktorá v dnešnom období predstavuje 11 partnerov po celej Európe. Naša filozofia smerovala k tvorbe malých skupín študentov, ktorým s našimi partnermi „ušíjeme“ pracovný program na mieru. Vzdelávame študentov v širokom spektre odborov, ale vďaka veľkému počtu kvalitných partnerov dokážeme vytvoriť zaujímavé pracovné programy takmer pre každého. Stali sa z nás bežci na dlhé trate v medzinárodných maratónoch a odmenou, ktorá je pre nás veľmi vzácná, bolo udelenie „Charty mobility“ v roku 2015.

Je zvláštne, či skôr ľudskej povahy prirodzené, že drobné úspechy vás nútia siaháť po vyšších métagach. V roku 2013 sme sa stali koordinátormi projektu PAT (professional automotive training) s partnermi so SR, CZ, UK. Zamerali sme sa na odborné učebnice pre autoprofesie (DOA, LTL, Karosárska technológia) a opäť vzdelávací interaktívny portál. V jednom projekte nie je možné obsiahnuť všetko, čo sa počas jeho riešenia objaví ako nová potreba. Počas riešenia PAT-u sa objavila nová oblasť: inovácie v automobilovom priemysle. A tak sa po úspešnej projektovej žiadosť rozbehol projekt ASTEP AHEAD (KA2) s osvedčenými partnermi z predchádzajúcich projektov. Spája inovácie s netradičnými vzdelávacími metódami, na ktoré sme počas medzinárodných tréningov v CZ a UK vyškolili 25 učiteľov zo Slovenska a Čiech.

Fantastický európsky komunitárny program sa postupne pretransformoval na Erasmus+, ale myšlienka, možnosti a neskutočná podpora pre realizátorov projektov je stále tu. Naša škola sa medzi tým zmenila na SSOŠA DA, s novým vedením, novým pohľadom na vzdelávanie a novým prístupom k nemu. Náš projektový tím, ktorý veľa rokov buduje zo školy inštitúciu s medzinárodným rozmerom vzdelávania, však verí, že cesta, ktorou sme sa vybrali, zostane aj nadalej otvorená, podporovaná a plná nových vyhliadok.

Naša cesta

Naša cesta programom Erasmus+ a jeho predchádzajúcimi formami je veľmi dlhá a až je nám ľahko uveriť, že sme nesmelo začínať pred 12 rokmi. S desiatimi žiakmi obchodnej akadémie sme sa vybrali po stopách Jána Kollára do nemeckej Jeny. Učili sme sa všetci – žiaci nemčinu a drobné kancelárske práce, sprevádzajúca osoba starostlivosti o žiakov, ktorí prvýkrát v živote opustili maminkine kuchyne, a vedenie školy náročnému manažmentu medzinárodných projektov.

Stáž však dopadla k spokojnosti všetkých strán, a tak sme smelo pokračovali aj v ďalších rokoch. Ba ešte smelšie – postupne sme rozšírili spoluprácu o nové odbory (mechanik nastavovač, mechanik elektrotechnik) i nové krajinu (ČR, VB). Dokonca sme pod ochranné krídla zobrali aj ďalšie školy zo stredného Slovenska a postupne sa pre nás mobilitné projekty stali „malým“ sústom a prešli sme na strategické partnerstvá. Tieto nám umožňujú výmenu skúseností v oblasti OVP a transfer tých najlepších do vlastného školského vzdelávacieho programu. Veľmi si ceníme, že za tie roky sa nám podarilo vybudovať pevné partnerstvá a že sa každý rok vraciame na staré miesta, k starým priateľom. V súčasnej dobe, vyznačujúcej sa globalizáciou a internacionálizáciou, je nevyhnutné pripravovať absolventov i pedagógov s nadnárodnými odbornými kompetenciami, komunikačnými zručnosťami, interkultúrnym zmýšľaním a chápáním. Už pomaly 400 žiakov a pedagógov, ktorí prešli našimi projektmi, či už ako vysielaní alebo prijímaní účastníci, ich spokojnosť, odborný a osobný rozvoj potvrdzujú, že táto forma spolupráce prináša efekt tak pre školu, ako aj pre región. Vďaka projektu môže škola ponúknúť absolventov jazykovo a odborne pripravených a navyše aj s praktickými skúsenosťami v zahraničí.

Okrem projektov OVP participujeme tiež na projektoch školského či neformálneho vzdelávania. S nemeckými a českými partnermi sme zrealizovali tri mládežnícke výmeny, na pôde školy sme privítali asistentky z Nemecka a Fínska a viac ako 15 našich pedagogických zamestnancov sa zúčastnilo vzdelávacích pobytov v zahraničí. V budúcom školskom roku koordinujeme projekt s Českom, Poľskom, Rumunskom a Litvou zameraný na kultúrnu odlišnosť a príbuznosť regiónov.

V roku 2011 nám bola udelená Európska značka pre jazyky i cena kvality projektov Leonardo da Vinci. Od roku 2015 sme držiteľom Charty Erasmus+ pre odborné vzdelávanie a prípravu, ktorá je určená výlučne pre organizácie, ktoré v minulosti kvalitne organizovali mobility OVP pre žiakov a je zárukou kvality realizovaných medzinárodných projektov.

Aký bol hlavný prínos projektu? Realizácia projektov prináša do odborného vzdelávania nové prvky, ktoré pozitívne vplývajú na jeho priebeh. Za hlavný profit považujeme výmenu skúseností v oblasti OVP a inovácie praktickej prípravy, nové podnety v spolupráci s firmami. Účastníci mobilít si zlepšujú, resp. nadobudnú nové odborné a jazykové kompetencie a tieto následne uplatňujú v praxi. Úspešní absolventi získavajú certifikát, Europass-mobilita ako aj doklady Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu ECVET.

**Valéria
Čiamporová**
Spojená škola, Detva

Alžbeta Staníková

SoŠ hotelových služieb
vo Zvolene

„Pani profesorka, my to vydržíme
a potom im ukážeme!“

SoŠ hotelových služieb vo Zvolene prostredníctvom svojho OZ Mladé Slovensko realizuje svoje projekty už viac než 20 rokov. Začalo sa to projektmi Mládež pre Európu. Začiatky boli pomerne ťažké, nakoľko žiadost sa musela podávať v cudzom jazyku a mnohým výrazom sme nerozumeli ani v slovenčine. Vďaka osobným kontaktom sme oslovili IB Jena, ktoré malo skúsenosti s odborným vzdelávaním cudzincov, čo našim žiakom veľmi pomohlo. V 1998 došlo k prvému stretnutiu s p. W. Halom u nás. Nasledovalo podanie projektu a úspešná realizácia stáži, počas ktorých sa za tie roky vystriedalo takmer 300 žiakov. Vzťahy sa zlepšovali, napríklad, mali sme tam dvoch veľmi šikovných žiakov v hoteli Holiday Inn, ktorých nechceli púštať k odborným prácam. Povedali: „ Pani profesorka, my to vydržíme a potom im ukážeme.“ A tak sa aj stalo. Zapájali ich do cateringov, v plnej miere sa na nich vo všetkom spoľahlí a stali sa členmi kolektívu. Druhým príkladom bol žiak z odboru cukrár, ktorý na začiatku mal problém s nemčinou, avšak bol veľmi šikovný a zručný, naučil všetkých pieč nové torty a zákusky, za čo mu boli veľmi vďační. Na každej stáži sme videli, ako sa naši žiaci menia. Stali sa miláčikmi, čo sme videli na Slovenskom večeri, ktorého sa zúčastnili i vzácní hostia, slovenský konzul, primátor Jeny, zástupcovia komory i poslanec z Durínska. Pochutnali si na tradičných slovenských jedlách i špecialitách. Tak, ako som uviedla v nadpise, stali sme jednou veľkou rodinou. Veľká vďaka patrí aj NA SAAIC a jej zamestnancom za ich nezistnú pomoc.

Janka Kravarikova

Stredná priemyselná škola
strojnícka, Bratislava

Všetko najlepšie, Erasmus + !

Vstupujem do miestnej fabriky a môj pohľad hneď upúta veľké pohybujúce sa rameno robota, spod ktorého na mňa máva Zuzka, energická a veselá slečna v bielom plášti. Jej široký úsmev a nadšenie ma však trošku mätú a sama seba sa pytám, kde je to nenápadné nesmelé dievča, ktoré sa mi ešte minulý týždeň stratilo na letisku? Dnes ma však už takéto premeny neprekvapujú a odpoveď na svoju otázku už poznám - stáž v rámci programu Erasmus +.

S rovnakými premenami sa počas svojich rokoch praxe, ako učiteľka angličtiny sprevádzajúca žiakov na stážach v zahraničí, stretávam každým rokom. Dôkladná príprava, iná kultúra, cudzí jazyk, nové pracovné prostredie, odlišné zvyky a miestni ľudia – to všetko pôsobí na mladých ľudí zúčastňujúcich sa zahraničnej stáže ako čarovný prútik. Kým spred našej školy, Strednej priemyselnej školy strojníckej v Bratislave, odchádzajú žiaci plní očakávaní, s troškou neistoty a kopou otázok o tom, čo ich čaká, o mesiac sa vracajú sebavedomí mladí ľudia, hrdí na to, ako pobyt zvládli, plní zážitkov a skúseností a navýše, so svojimi vlastnými názormi na kultúru, ktorú spoznali a ktorú teraz porovnávajú s tou našou. Stáž im teda prináša nie len nové statusy a fotky na sociálnych sietach, ale umožňuje im rozvíjať svoje odborné vedomosti a zručnosti, komunikačné schopnosti a kritické myšlenie.

Naša škola má s programom Erasmus +, rovnako ako s jeho predchádzajúcimi programami Leonardo da Vinci a Comenius, bohaté skúsenosti a len ľahko nájst školský rok, počas ktorého by žiadna skupinka žiakov nevycestovala na odbornú stáž v zahraničí. Kým našimi prvými partnermi boli vzdelávacie inštitúcie vo Fínsku, Írsku či Taliansku, postupne sa nám podarilo získať kontakty aj v iných krajinách, a tak dnes máme skúsenosti a spolupracujeme so svojimi partnermi aj vo Švédsku, Francúzsku či Španielsku.

Programy celoživotného vzdelávania však myslia aj na nás, učiteľov. Ešte ako začínajúca učiteľka angličtiny som sa v rámci programu Comenius zúčastnila dvojtýždňového pobytu a kurzu pre učiteľov v Cambridge a svoje skúsenosti a vedomosti, ktoré som tam získala, a aktivity, ktoré som si sama vyskúšala, využívam dodnes a nesmierne obohatili a spestrili moju učiteľskú paletu.

Projekty pre učiteľov však môžu mať aj širšie rozmery a ešte výraznejší efekt. Spolu s našimi partnermi, odbornými školami vo Fínsku, Francúzsku, Maďarsku a Českej republike, sme spolupracovali v rámci dvojročného projektu Innovative English in Vocational Education a jeho výsledkom bolo zavedenie nového predmetu, „Odborný anglický jazyk“, na našej škole. Pod vplyvom našich medzinárodných projektov sme už niekoľkokrát upravovali a inovovali aj školský vzdelávací program, do ktorého sme implementovali naše nové skúsenosti a vedomosti.

Hovorí sa, koľko jazykov vieš, toľkokrát si človekom. V analógii s týmto výrokom by som dodala – koľko týždňov stráviš v zahraničí v rámci programu Erasmus +, toľkokrát sa zvyšujú tvoje šance na úspešné uplatnenie sa v budúcnosti.

Na všetky uvedené skúsenosti a zážitky si v tejto chvíli sice spomínam z materskej dovolenky, avšak už dnes sa teším na nové projekty našej školy. K 30. narodeninám programu Erasmus + by som rada v mene celej našej školy a všetkých žiakov, ktorí sa ho počas jeho história zúčastnili, programu podčakovala a popriala mu všetko najlepšie, nech obohacuje životy ľudí všetkých vekových kategórií aj naďalej a dúfam, že jedného dňa sa ho zúčastní aj moja dnes polročná dcéra :-).

Aké by to asi bolo odísť do zahraničia?

Počas štyroch rokov štúdia na Obchodnej akadémii v Lučenci som sa zapájala do množstva školských aj mimoškolských aktivít a jednou z nich bol práve ERASMUS+. Neexistuje človek, ktorý by si aspoň raz nepoložil otázku: „Aké by to asi bolo odísť do zahraničia?“, či už za prácou, štúdiom alebo v mojom prípade na prax. Každý si však musí uvedomiť, že nie všetko je také jednoduché, ako sa zdá. Najdôležitejšou otázkou, ktorú si musíme položiť, je, či sa v danej krajine dohovoríme. Bola som odkázaná sama na seba. Síce tam so mnou boli aj pani učiteľky ako sprevádzajúce osoby, ale tie neboli stále po ruke. Naučila som sa teda samostatnosti a zodpovednosti. Ďalšou prekážkou boli vedomosti. Keď ideme niekom na stáž, mali by sme už čo-to v danej oblasti ovládať. Keďže som tieto požiadavky spĺňala, rozhodla som sa prihlásiť na stáž na Maltu. Tým, že som bola nútene násade komunikovať iba po anglicky, ešte aj „doma“, vylepšila som si svoje jazykové skúsenosti. Určite sa človek lepšie naučí jazyk, keď je hodený medzi cudzincov. Keďže sme tam išli na odbornú prax, pári slov aj k nej. Ja som pracovala v Department of Health Information and Research. Bola to štátна organizácia, ktorá sa zaoberala výskumom zdravotného stavu miestnych ľudí a zberom informácií o podmienkach žitia v danej krajine. Ja konkrétnie som pracovala na archivácii dokumentov ľudí chorých na rakovinu a podieľala som sa na tvorbe štatistik pre štatistický úrad. Tieto nadobudnuté skúsenosti mi dali veľa aj do života, pretože už viem, čo znamená pracovať vo firme, ako to tam funguje a akú veľkú zodpovednosť majú zamestnanci na pleciach. Výhodou celého pobytu bolo najmä to, že počas volína, keď sme nemuseli byť vo firmách, navštevovali sme rôzne miesta, ktoré sme túžili vidieť. Predstavte si, že sme mali také šťastie vidieť na vlastné oči turistický unikát a slávny prírodný výtvor „Azur window“, ktorý do roka a do dňa zmizol v mori. Pre mňa bola táto stáž obrovským prínosom nielen pre budúcnosť, ale aj pre formovanie mojej osobnosti. Myslím si, že každý žiak, ktorý dostane takúto príležitosť, by ju mal využiť, pretože takáto šanca sa v živote vyskytne len raz.

Linda Bencková

Obchodná akadémia
v Lučenci

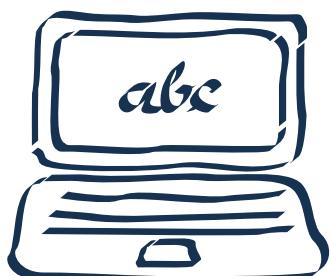

Erasmus mi dáva krídla

Eva Stančíková

*Obchodná akadémia
v Bratislave*

Erasmus mi dáva krídla - do slova a do písma. Už 15 rokov ma medzinárodné projekty prenášajú do cudzích krajín a umožňujú mi spoznať ľudí, ktorí chcú „lietať“ so mnou. Keď som pred rokmi začala učiť informatiku, očarili ma možnosti internetu a školských sietí. Podarilo sa mi nájsť partnerov v Holandsku a vytvorili sme skvelý tím: pedantní a presní severania sa uvoľnili, južania sa naučili presnosti, my sme vniesli do projektu srdečnosť a pohostinnosť. Avšak nechcela som zaspať na vavrinoch a hľadala som nových nadšených pedagógov. Podarilo sa mi to v nemeckom Bottropu a odvtedy spolupracujeme už na treťom spoločnom projekte. Žiaci aj učitelia z „Nevádzky“ dostali krídla a vyleteli spoznať život za hranicami našej vlasti. Boli sme v Barcelone, Gdaňsku i Štokholme. S partnerskými školami vytvárame medzinárodné firmy a vytvárame pre ne podnikateľské plány. Je úžasné vidieť našich žiakov pracovať s nadšením, nehľadiac na čas, ani na mobil. Nie je to ľahké: celý rok sa pripravujeme doma, aby sme na študentskej konferencii odprezentovali svoje návrhy, z ktorých potom žiaci tvoria spoločné výsledky. Ani konferencia nie je dovolenka. Robíme usilovnejšie a dlhšie ako v škole, komunikujeme v angličtine s ľuďmi, ktorých sme doteraz poznali len z emailovej korešpondencie. Poznávaním krajiny a mentality miestnych obyvateľov môžeme porovnávať. Som hrdá na to, že aj v konkurencii bohatších krajín obstojíme vždy veľmi dobre. Nemusíme sa za svoje výsledky hanbiť, môžeme smelo prezentovať našu krajinu aj školu. Medzinárodné projekty sú ako motor, ktorý nás ženie dopredu a núti nás neustále sa zlepšovať v práci aj v cudzom jazyku, študovať nové možnosti a aplikácie, vymýšľať zaujímavé témy, spolupracovať so zahraničnými kolegami. Cibria rozum a dôvtip.

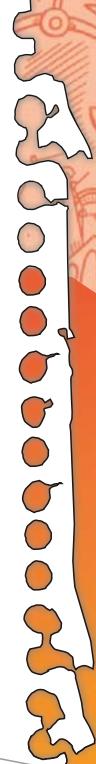

Timea Krauszová

Universidad de Huelva,
Španielsko, 2015/2016

*Erasmus je skvelý program
a netreba sa báť ho vyskúšať*

Ked' som sa dozvedela, že môžem ísť, bola som nadšená a vystrašená zároveň. Niekoľko dní som nejedla a tuho som premýľala, len aby som sa rozhodla správne. Doma som mala milujúceho priateľa a perfektnú prácu. Len mesiace predtým som prišla o mamku a tak som sa bála, že sama v cudzom meste (štáte!) to neustojím. Odhodlala som sa a hľa! Vzťah stále klapie a naše priateľstvo sa len posilnilo a v práci som naspäť. Okrem toho som videla kúsok sveta, naučila sa cudzí jazyk, získala skúsenosť, na základe ktorej som sa doma rozhodla robiť viac pre študentskú komunitu. Všetko je dobré, ba čo viac, skvelé, vďaka spomienkam, s ktorými som sa vrátila. Stala som sa súčasťou Erasmus Student Network Košice, kde som sa toho naučila mnoho: Ako pracovať v tíme, aké sú moje silné stránky, aké sú moje slabé stránky a ako komunikovať s rozličnými ľuďmi. Tiež som mnoho získala: priateľov (hádam na celý život), skúsenosti (hodné životopisu) a schopnosť spravovania času, úloh a priorit. Okrem aktivity v ESN som práve na Erasmus rozbehla svoj **blog Timkablog.sk**, vďaka ktorému radím stovkám študentov, ako využať zo školských rokov maximum a vďaka ktorému som spoznala mnoho zaujímavých ľudí a získala veľa vzácných kontaktov. Vďaka Erasmus viem, čo je moja väšeň a kto vlastne som a ukázal mi, kým sa chcem v budúcnosti stať. Je to veľký krok, to áno, a ja želám každému, kto pred týmto rozhodnutím stojí, pevné srdce a odvážneho ducha a niekoho, kto ho v tom bude podporovať po celý čas! Erasmus je skvelý program a netreba sa báť ho vyskúšať. Je to úžasná skúsenosť a ľutovala by som, ak by som nebola šla, to bola posledná kvapka v pohári. Nechcela som ľutovať, že som prepásala šancu, a tak som sa jej chytila a užila si ju plnými dúškami!

Samuel Tomeček

UNI WIEN,
Rakúsko, 2010

Hned' ako som nastúpil na vysokú školu, som premýšľal o programe Erasmus, pretože je to skvelá príležitosť spozať nových ľudí, zlepšiť sa v cudzom jazyku, vyskúšať si štúdium na zahraničnej univerzite a môcť ho porovnať so slovenským. Podarilo sa mi ísť vo štvrtom ročníku v letnom semestri (prvom ročníku na magisterskom stupni) na UNI WIEN. Jednak som to mal z Bratislavы blízko, Viedeň ako mesto mám veľmi rád, takisto nemecký jazyk a v neposlednom rade vysoký kredit UNI WIEN a samotnej Hudobnej vedy (Musikwissenschaft) ma presvedčil o mojom výbere. Splnili sa viac-menej všetky moje očakávania. Prostredie v centre Viedne, perfektný kampus ako stvorený pre študentov, skvelí ľudia a výborní pedagógovia. Páčilo sa mi, že k nám pristupovali ako k absolútne rovnocenným študentom bez protekcie, či uľahčenia štúdia. Vybavenie školy bolo na vysokej úrovni, videl som iný spôsob výučby, viac tímovej práce. Získané skúsenosti som neskôr využil pri doktorandskom štúdiu, resp. výučbe prvákov. Čerpal som, teda ešte stále čerpám z viedenskej univerzity. Pre mňa ako známeho speváka na Slovensku to bol takisto zážitok, pretože som začínať úplne od nuly, bez predstav, nikto ma tam nepoznal. Prvý raz som si sadol ku klavíru a začať si len tak improvizovať, neskôr som pridal spev. Mal som zavreté oči a nevím, čo vôbec okolie. Keď som ich približne o 10 minút otvoril, okolo mňa sa zhromaždilo približne 20 ľudí a sústredene počúvali. Bolo to veľmi príjemné a rád na to spomínam. Neskôr som spoznal viacerých hudobníkov, jedného nemeckého pesničkára, ktorému som pomáhal s jeho tvorbou, a ďalších ľudí, cez ktorých som spoznal Viedeň ešte viac. Na Erasmus mám len a len pozitívne spomienky, štúdium na Uni WIEN a pobyt vo Viedni mi dodal veľa sebavedomia a skúseností, z ktorých čerpám dodnes. Každému nemu študentovi u nás na katedre hneď od prvého stretnutia odporúčam zúčastniť sa tohto výborného programu. Pretože ako sa hovorí, koľko jazykov ovládaš, toľkokrát si ľovekom :).

*Na Erasmus mám
len a len pozitívne spomienky*

Agnesa Tubová

Vysoká škola finanční
a správní, Česká republika,
2015

*„Erasmus ľudí nerozdeľuje
podľa národností, on ich spája“*

Som knihovníčka akademickej knižnice Univerzity Jána Selyeho v Komárne. Knihy pre mňa neznamenajú lásku na dobu určitú, no doživotnú lásku. V knihe sa človek nikdy nesklame! Prekročiť prah vlastnej komfortnej zóny a nebáť sa ísiť do sveta. Do programu Erasmus+ som sa prihlásila a čo sa stalo, prišlo mi oznámenie, že mám odsúhlasenú Prahu. Strašne som sa tešila na stovežatú Prahu, cieľom mojej cesty bola Vysoká škola finanční a správní, nakoľko v knižnici ku mne patrí ekonomická literatúra. Strašne som sa tešila, veď v Prahe som nebola asi 25 rokov. Privítal ma osobne pán riaditeľ PhDr. Ján Emmer. Oznámil, že sa tešíl na moju návštavu, no má problém, ktorý musí riešiť a nevie, ako to bude možné vyriešiť. Ja, zvedavá baba som sa samozrejme spýtala, o čo ide. Vtedy mi ujasnil situáciu, že rušia knižnicu v Tábore a nevie, kam s kniami. Treba vedieť, že ide o knižnicu s odbornou literatúrou, čo je 41-tisíc zväzkov a ja som len v tichosti závidela. Moja otázka znala, či by sme ich nemohli dostať my? Pán riaditeľ sa potešil „Vy by ste ich chceli?“ - „SAMOZREJME“. Vďaka pánovi riaditeľovi sa naša knižnica obohatila o 160 titulov odbornej literatúry, ktoré sú už súčasťou našej databázy. Navštívila som tiež Národní Technickou Knihovnu, ktorá je veľmi impozantná stavba. Je to naozaj monument, ktorý je postavený pre študentov, ktorí ho v plnej mieri aj využívajú. Na záver by som sa podčakovala všetkým, vďaka ktorým som sa dostala do Prahy a podarilo sa mi získať odbornú literatúru pre našu univerzitnú knižnicu, tešia sa profesori aj študenti. Lenka Timeová vo svojej knižke napísala: Teraz alebo nikdy – nie je to prázdna fráza, na Erasmus sa ľudia na nič nehrajú! Na Erasmus je krásne to, že spája priateľov z celého sveta. Nezáleží na tom, či ste Francúz a bavíte sa s Angličanom, alebo Španiel a diskutujete s Talianom, či dokonca Slovák, ktorý viedie rozhovor s Maďarom. Erasmus ľudí nerozdeľuje podľa národností. On ich spája.“ (Lenka Timeová)

Michal
Meško

Rijksuniversitat,
Groningen,
Holandsko, 2007

Využime príležitosti na otváranie očí

Možnosť stráviť a študovať pol roka v zahraničí bola jedna z vecí, na ktoré som sa v rámci vysokej školy tešil najviac. Nielen do nejakej krajiny cestovať, ale naozaj v nej žiť. Hoci odvtedy ubehlo už 10 rokov, stále cítim chuť všetkých tých kulinárskych večerov z rôznych krajín sveta, premoknuté bundy na „upršanej“ ceste bicyklom do školy, neprespaté noci kvôli akciám v meste, zážitky zo spoločného spoznávania všetkých kútov Holandska.

Erasmus mi poskytol pohľad do sveta, kde sa v škole neustále budujú nové pavilóny. Kde vás profesori nebiflujú, ale vyzývajú a podnecujú. Kde „makáte“ cez deň a po večeroch na projektoch, no popri tom rozmyšľate, ktoré zo 70 športov v rámci univerzitného areálu stihnete absolvovať pred nočnou párty s priateľmi z celého sveta.

Erasmus mi dal pokoru uvedomiť si, že aj na Slovensku máme množstvo úžasných vecí a ľudí, na ktorých môžeme byť hrdí. Pomohol mi zároveň utvrdiť sa v tom, že krajina je v prvom rade závislá na každodenných činoch všetkých ľudí - od vysokých politikov po predavačov v obchode.

A napokon, asi ako čerešničku na torte, Erasmus mi dal aj jedného z najdôležitejších ľudí v mojom živote: moju manželku. Tri roky sme chodili po chodbách tej istej fakulty v Bratislave, no boli sme pre druhého len jedna zo stoviek tvári, až kým sme náhodou spolu nestrávili semester v Groningene.

Erasmus, ak mu to človek čo i len trochu dovolí, v tom najlepšom zmysle nabúra veľa z toho, čo si myslí o svete, o iných ľuďoch i o sebe samom. Kiežby sme mali príležitosť na takéto otvárania očí všetci oveľa viac.

Tomáš Rafa

**Akadémia umení,
Poľsko, 2006/2007**

Kľúčové životné rozhodnutie

Program pre študentov Erasmus som využil v roku 2006-2007, kedy som vycestoval na štúdia do Poľska. Výber Akadémie umení vo Varšave sa ukázal ako moje kľúčové životné rozhodnutie. Do svojho ateliéru ma prijal prof. Grzegorz Kowalski. V priebehu roka som sa zoznámil s jeho pedagogickými metódami a osvojil si prácu s video kamерou a fotoaparátom. Dôležité bolo i spoznanie úlohy umelca a jeho práce vo verejnem priestore. Do ateliéru prof. Grzegorza Kowalského „Studio of Audiovisual space“ som sa nakoniec vrátil ako jeho asistent, kde pôsobím doteraz. Varšava sa ukázala ako kľúčové miesto pre rozvoj mojich študijných skúseností, nadväzovanie nových kontaktov a profesionálny rast. Po ukončení štúdií na ASP Warszawa (ateliér Prof. Grzegorza Kowalského) a AKU Banská Bystrica (ateliér Doc. Mga. Michala Murina, ArtD.) som v roku 2011 získal Cenu Oskára Čepana. V súčasnosti pôsobím v Poľsku, Čechách, Maďarsku a na Slovensku. Svoje audiovizuálne práce (krátke dokumentárne videofilmy a fotografie) vystavujem doma i v zahraničí.

Elena Horská

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

Erasmus pre nás aj pre mňa

Áno, presne tak, toto je to správne pomenovanie pre môj príspevok k 30. výročiu založenia programu Erasmus. Pre mňa osobne to znamená 12 aktívnych rokov, počas ktorých vznikali nové partnerstvá, písali a riešili sa projekty, realizovali sa mobility a čo je najdôležitejšie, vznikali nové hodnoty, ktoré obohatili obsah a účastníkov akademického vzdelávania.

Moje prvé stretnutie s programom Erasmus začalo klasicky, počas učiteľskej mobility na Abo Akademi v Turku vo Fínsku v roku 2005. O rok nato som sa do Turku vrátila, ale už ako účastníčka mobilitného projektu Leonardo da Vinci a mojom hostujúcou inštitúciou bol Pan-European Institute v Turku. Keď to späť hodnotím, musím skonštatovať, že vysoko pozitívny dojem z prvej Erasmus návštavy v partnerskej európskej inštitúcii ma motivoval, aby som sa vo forme mobilitného projektu pokúsila vytvoriť príležitosť pre intenzívnejšie zapojenie sa do mobilít, transferu poznatkov a prepojenia teórie s praxou. A podarilo sa. A nielen raz. Za obdobie hodnotených 12 rokov to bolo 13 schválených projektov (Leonardo da Vinci, Grundtvig, Jean Monnet, Strategické partnerstvo), ktoré priniesli desiatky mobilít pre učiteľov, študentov a absolventov, nové poznatky a moduly pre Fakultu ekonomiky a manažmentu, ako aj Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre. Okrem toho som ako lokálna koordinátorka mala možnosť spolupracovať na dvoch intenzívnych programoch, dvoch sieťach Erasmus Mundus, projekte Capacity building a Tempus. Nakoniec, veľkou výzvou pre mňa je koordinovanie projektu Tempus, v ktorom funguje partnerstvo 10 ruských a 5 európskych inštitúcií, v rámci ktorých dokonca ponúkame bilingválny inžiniersky program dvojítých diplomov. Suma sumárum, 12 rokov pre mňa znamená 20 zrealizovaných projektov a sieť partnerov od Santa Marta v Kolumbii, cez Európu, severnú Afriku až po ruský Novosibirsk, či Almaty v Kazachstane. Erasmus pre mňa. Prečo začínam práve tým? Pretože Erasmus významnou mierou ovplyvnil môj profesionálny rozvoj. Bol to práve Erasmus, vďaka ktorému som mohla vyučované predmety obohatiť o skúsenosti zo zahraničia, mohla som privítať zahraničných lektorov, prezentovať sa počas inauguračnej prednášky ako gestorka predmetu o Európskej únii a rozširovať svoju akademickú, ale aj výskumnú sieť formálneho i neformálneho partnerstva.

Erasmus pre nás, našu fakultu a našu univerzitu má veľký význam od svojho začiatku. A niet pochýb o tom, že význam pre našu inštitúciu má viacero rozmerov. Prvý z nich je imidž inštitúcie, ktorá vďaka programu Erasmus vykazuje vysoké počty akademických mobilít učiteľov, študentov a absolventov. Ďalší rozmer je internacionalizácia vykazovaná počtom prijatých zahraničných študentov a učiteľov, vzájomný transfer poznatkov a učenie sa na príkladoch dobrej praxe. V neposlednom rade existuje viacero príkladov, keď projektové tímy vytvorili hodnoty, ktoré zvyšujú kvalitu vzdelávania a našli svoje stabilné miesto vo vzdelávacom procese a prispeli ku kvalite celkových výstupov, hodnotených v akreditačných procesoch.

Erasmus pre nás, pre mňa, ale aj pre svet. Asi takto vidím ďalšie smerovanie. Interkultúrne obohatenie, učiace sa regióny sveta, prekonávanie hraníc a bariér, fyzických či virtuálnych. Apropo, aby ste vedeli, že to, čo píšem, myslím vážne, musím sa priznať... práve sedím v hoteli v albánskej Tirane a sumarizujem výsledky dnešných rokovaní s tamojšími univerzitami a slovenským veľvyslancom. A vyzerá to aj vďaka programu Erasmus+ sľubne pre obe strany.

Ján Bartek

Mykolas Romeris
University, Litva 2012

Niekedy zahraničný pobyt Erasmus skončí inak, ako sme plánovali. A presne toto sa stalo aj mne.

Svoj Erasmus som absolvoval vo Vilniuse v Litve. Mojím pôvodným zámerom bolo spoznať nových ľudí, kultúry, tradície, metódy výučby na univerzite, cestovať po krajinе a hlavne sa zdokonaliť v angličtine.

Hned prvý víkend sme absolvovali poznávací víkend v kúpeľnom meste Druskininkai. Zúčastnila sa ho aj bývalá univerzitná prezidentka Erasmus Student Network Laura. Už keď som ju prvýkrát videl, bola mi sympatická. V ten večer som omylom vošiel do hotelovej izby, kde prebiehala iná párty, než na akú sme pôvodne mali ísiť. Tam sme sa začali rozprávať. Keď už sme boli do seba bezhlavo zamilovaní, môj pobyt v Litve sa blížil ku koncu. Ak sme chceli byť aj naďalej spolu, museli sme začať riešiť, ako ďalej. Riešili sme dilemu, či sa po štátinciah prestáhujem ja tam, ona sem alebo sa dohodneme na neutrálnej pôde. Nakoniec zavážilo to, že Laura chcela študovať druhý stupeň vysokej školy v zahraničí, a keďže ju prijali do Bratislavu aj do školy aj do zamestnania, dilema bola vyriešená.

Pre Lauru odchod z Litvy neboli jednoduchý, rozhodla sa opustiť domov, rodinu a priateľov. Láska a vzťah je však o kompromisoch a ako sa hovorí: „Láska niekedy aj hory prenáša“. S Laurou doteraz žijeme a pracujeme na Slovensku a toto leto sme mali svadbu.

Môj Erasmus príbeh je teda o tom, ako mi tento pobyt zmenil skôr osobný život. Myslím si však, že študenti, ktorí absolvujú tento zahraničný pobyt, môžu byť úspešnejší na trhu práce. Z môjho pohľadu im takáto skúsenosť dodá sebavedomie, nadhľad, kontakty a v neposlednom rade aj silné jazykové zručnosti. A keďže som hovoril aj hovorím anglicky dенно-denне aj doma s Laurou, otvorili sa mi zaujímavejšie možnosti v zamestnaní. Bez vyšej jazykovej úrovne by som sa márne mohol uchádzať a pracovať na pozících v medzinárodných firmách, ktoré by ma napĺňali.

„Erasmus príbeh“ mi zmenil
osobný život

Jozef Ristvej

Medzinárodné vzťahy
a marketing, Žilinská
univerzita, Žilina

Slovenskej republiky do Európskej únie, na voľné pracovné miesta v európskych inštitúciách, lákala ma najmä Európska komisia. Ale po návrate z Erasmus pobytu som sa rozhodol pre doktorandské štúdium a kariéru na univerzite, kde som dodnes.

V rámci svojej akademickej kariéry som sa snažil absolvovať každoročne učiteľské mobility a krátkodobé pobedy po celej únií v rámci programu Erasmus+ a využiť aj ďalšie možnosti, ktoré vysokoškolské prostredie ponúka. V Belgicku, Francúzsku, Holandsku, Nemecku, Poľsku, Portugalsku, Taliansku, Turecku, ale aj v Českej republike vždy nachádzam zanietených kolegov, ktorí majú záujem o spoluprácu a nové výzvy a to je to, čo ma posúva ďalej. Výbornou skúsenosťou bolo aj koordinovanie centralizovaného projektu Erasmus z Bruselu, čo nás s kolegami obohatilo o cenné skúsenosti.

Programu Erasmus+ vďačím jednak za rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a siete kontaktov v zahraničí a jednak za možnosť získať nové skúsenosti a vo svojej podstate napredovať vo vlastnom odbornom a osobnostnom raste.

Dnes však nesmieme v úsilí internacionalizácie poľoviť. Slovenská republika je príliš malá na to, aby sa izolovala. Som rád, že dnes môžem prispievať k rozvoju modernej a významnej slobode v Žilinskej univerzite. V rámci internacionalizácie je však potrebný stále aktívnejší prístup všetkých členov akademickej obce!

Vďaka programu Erasmus+ máme dnes jedinečnú možnosť si vymieňať skúsenosti s kolegami na významných európskych univerzitách a v rámci nových možností, ktoré poskytol program Erasmus+ od roku 2015, už aj po celom svete. Pre moderného vysokoškolského učiteľa a univerzitu dneška je nesmierne dôležité, dovolím si tvrdiť, že priam kritické, zachytávať najmodernejšie trendy, vo vede, výskume a najmä vo vzdelávaní, kde program Erasmus+ poskytuje jedinečné možnosti na rozvoj a ďalšie napredovanie.

Nebyť programu Erasmus, mám za to, že dnes nemáme viaceré významné medzinárodné projekty na univerzite!

Študijný pobyt Erasmus mal veľký vplyv na moje ďalšie smerovanie. Ked som išiel v roku 2003 na študijný pobyt do Švédska, išiel som študovať Európsku integráciu, teda ucelené semestrálne štúdium, aby som sa po skončení vysokej školy mohol prihlásiť, v tom čase pred vstupom

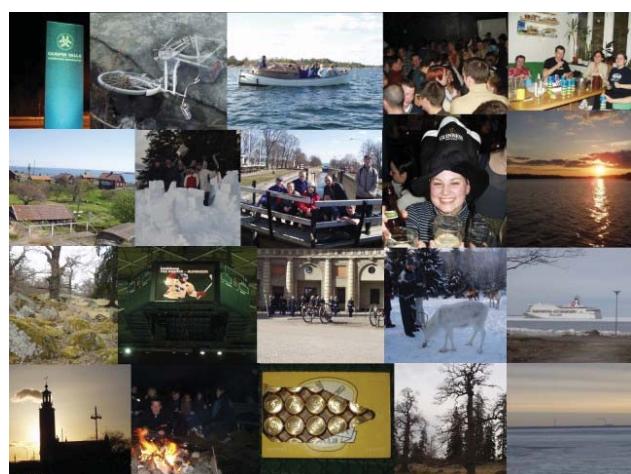
do Slovenskej republiky do Európskej únie, na voľné pracovné miesta v európskych inštitúciach, lákala ma najmä Európska komisia. Ale po návrate z Erasmus pobytu som sa rozhodol pre doktoranské štúdium a kariéru na univerzite, kde som dodnes.

V rámci svojej akademickej kariéry som sa snažil absolvovať každoročne učiteľské mobility a krátkodobé pobedy po celej únií v rámci programu Erasmus+ a využiť aj ďalšie možnosti, ktoré vysokoškolské prostredie ponúka. V Belgicku, Francúzsku, Holandsku, Nemecku, Poľsku, Portugalsku, Taliansku, Turecku, ale aj v Českej republike vždy nachádzam zanietených kolegov, ktorí majú záujem o spoluprácu a nové výzvy a to je to, čo ma posúva ďalej. Výbornou skúsenosťou bolo aj koordinovanie centralizovaného projektu Erasmus z Bruselu, čo nás s kolegami obohatilo o cenné skúsenosti.

Programu Erasmus+ vďačím jednak za rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a siete kontaktov v zahraničí a jednak za možnosť získať nové skúsenosti a vo svojej podstate napredovať vo vlastnom odbornom a osobnostnom raste.

Dnes však nesmieme v úsilí internacionalizácie poľoviť. Slovenská republika je príliš malá na to, aby sa izolovala. Som rád, že dnes môžem prispievať k rozvoju modernej a významnej

slobode v Žilinskej univerzite. V rámci internacionalizácie je však potrebný stále aktívnejší prístup všetkých členov akademickej obce!

*Erasmus+ poskytuje jedinečné možnosti na rozvoj
a ďalšie napredovanie*

Long Live Erasmus :-)

Program ERASMUS+ a jeho predchodcov (Leonardo, Gruntvig) vnímam ako žiarivý príklad úspešného nastavenia pravidiel v záujme výsledkov. Práve efektívne nastavenie programu a jeho koordinovanie národnými agentúrami umožňuje konzorciám partnerov sústrediť sa na kvalitné výsledky, výstupy a aktivity, ktoré majú pozitívny dopad na účastníkov a užívateľov. Krátko by som len spomenul dva ešte stále bežiace projekty, ktoré v mojom portfóliu implementovaných projektov (čiastočne sa žívim ako projektový manažér) majú významný dopad na spoločnosť aj na zúčastnených partnerov. Projekt „Život z pôdy“ si kladie za cieľ využiť úrodnú pôdu ako holistiky a základný zdroj pre obživu, prácu, terapiu, zmenu a potešenie. Partneri projektu z 9 krajín Európy zozbierali a ešte stále doplňujú príklady najlepších praktík práce s pôdou, nech to je inovatívna kultivácia pre vidiecke komunity, debničkové systémy distribúcie zdravých potravín, zamestnávanie znevýhodnených, chov a opäťovné rozšírenie chovu tradičného dobytka, až po školské, komunitné, terapeutické a väzenské záhrady.

O príručku dostupnému v 9 jazykoch je veľký záujem a partneri sa v záujme udržateľnosti zaviazali neustále ju dopĺňovať o ďalšie dobré praktiky a najlepšie príklady.

Projekt „Vnímanie svetla“ (Sense of Light) sa snaží o rozšírenie vedomostí, zručností a kompetencií detí a mládeže v oblasti kreatívnej fotografie. Projekt vníma populárne fotografovanie ako nástroj a činnosť na riešenie naliehavých problémov a výziev spoločnosti v environmentálnej, sociálnej aj komerčnej oblasti. Už prvé tréningy partnerov a užívateľov poukazujú na prínosy, nadšenie a živý záujem všetkých zúčastnených. Takéto projekty je skutočne radosť implementovať, človek sa teší na ďalšie výzvy, zaujímavé riešenia a vzájomné ohohacovanie partnerov o poznatky, skúsenosti a techniky práce. Už teraz sa rodia základy budúcej spolupracujúcej siete fotografov, kreatívov, užívateľov a partnerov konzorcia.

Gejza Legen
Sosna, Košice

Nadežda Hrapková

Centrum ďalšieho vzdelávania,
Univerzita Komenského
v Bratislave

Aktívny postoj k životu

Nielen aktívny postoj k životu, ale aj zmysluplnosť využívania voľného času vo vyšom veku, je významným faktorom pre aktívnu starobu. V mojej dvadsaťpiatichročnej práci v oblasti vzdelávania seniorov som pätnásť rokov aktívne venovala európskym projektom a zapojeniu starých študentov do projekto-vých aktivít.

Univerzita tretieho veku Univerzity Komenského v Bratislave bola po prvýkrát pozvaná do medzinárodného projektu Univerzitou v Ulme v roku 2002 ako partner projektu Sokrates Grundtvig EuCoNet (European Competence Network) zameraného na rozvoj využívania informačných technológií seniormi. Seniori mi ukázali, akí vedia byť užitoční i napriek tomu, že už sú na dôchodku, a ako dokážu využiť svoj vedomostný potenciál v prospech iných. Využívaniu informačných technológií sme sa venovali aj v projekte ELiLL (2005-2006). Projekt programu Učiace sa partnerstvá Grundtvig Danube Networkers (2011 – 2013) a Senior Volunteering Project (SVP) pokračoval s partnermi krajín dunajského regiónu a rozšírili sa do projektu The wanted Danube so zapojením 42 partnerov, viac ako 6000 priamymi účastníkmi a verejnou prezentáciou v roku 2014 pred katedrálou v Ulme v rámci Dunajského festivalu. Informácie o sieti sú dostupné na stránke: <http://www.danube-networkers.eu/>

Súčasný projekt Erasmus+ sa zameriava na možnosti rozšírenia vzdelávania seniorov z univerzít medzi ďalšie komunity a regióny s možnosťami inovácie vzdelávacích programov. Projekt Educational Senior Network (EduSenNet) rieši 4 hlavné úlohy: zmapovať možnosti vzdelávania seniorov na univerzitách vo vybraných krajinách Európy; zistiť potreby staršej generácie, bariéry a požiadavky na vzdelávanie; pripraviť inovácie programov na základe prieskumu v skupinách seniorských študentov a prezentovať dobré praxe zo zapojených krajin. Významne oceňujem aktívny podiel seniorov pri realizácii projektov, ich zapojenie do prieskumných úloh, tvorby nových programov a metodických postupov, ktoré boli a sú aj vďaka nim šité na mieru cieľovej skupiny starých ľudí. Je nevyhnutné poukázať na to, že seniori majú veľký záujem ďalej sa vzdelávať aj v medzinárodnom meradle a riešiť projektové úlohy. Udržateľnosť projektových informácií a ich využitie pre budúcnosť je jasne vidieť. Musíme si uvedomiť, že človek žije $\frac{1}{4}$ zo svojho života ako dôchodca a potrebuje mať v ponuke programy na to, aby bol aktívny, zúčastňoval sa na živote spoločnosti, dokázal držať krok s vývojom, rodinou a mladšou generáciou.

Ďakujem za možnosť zúčastiť sa Európskych projektov, ktoré aj mňa ako pedagóga dospelých posunuli do nových rozmerov, pomohli mi naučiť sa zo skúseností partnerov v zahraničí a aplikovať naučené u nás doma na Slovensku.

Divadlo
bez domova,
Bratislava

Frenky na cestách

Ľudia bez domova a telesne postihnutí mohli vďaka umeleckovzdelávaciemu projektu Grey Matters zahrať divadelné predstavenie v Theatre Expedition Metropolis v Berlíne. Veľkou výzvou bolo odohrať naše predstavenie Bábka tak, aby mu porozumelo aj medzinárodné publikum. Aj napriek tomu, že herci neovládajú žiadny svetový jazyk, sa vďaka špeciálnej metóde, ktorú sme vytvorili, naučili text v nemčine. V predstavení Bábka hrá veľmi dôležitú úlohu aj bábka ľudskej veľkosti z mäkkej peny, ktorú naši herci nazvali Frenky. V deň odchodu do Berlína vládlo v hereckom tíme vzrušenie. Všetci pomáhali pri nakladaní scény a kostýmov do áut. Nesmeli sme zabudnúť ani na najmenšiu maličkosť. Trikrát sme skontrolovali, či je všetko naložené. Keď sme konečne vyrazili na cestu a Bratislavu nám zmizla za chrbtami, ktorí v aute vykřikol: „Preboha! Zabudli sme v divadle Frenkyho!“ Bolo to jasné. Aj napriek tomu, že Frenky mlčí, hra sa bez neho nedá odohrať. Je skrátka nenahraditeľná postava. Otočili sme autá a vrátili sa pre Frenkyho, ktorý sedel na stoličke v divadle a trpeživo na nás čakal.

Boba Markovič Baluchová

Podniknúť kroky smerom k férovejšiemu svetu

Počas mojej EDS skúsenosti v Bukureşti (A.C.T.O.R. Romania, 2009) a Grundtvig asistentúry v Tralee (Kerry One World Centre, Írsko, 2012-13) som sa naučila používať „resilience“ koncept a viesť workshopy globálneho vzdelávania, ako aj mediálne tréningy pre dospevajúcú mládež z rôznych etnických skupín a kultúrneho prostredia novou, inovatívnu formou. Najmä v Írsku som participovala na niekoľkých úspešných seminároch, zameraných na zapojenie mládeže do riešenia globálnych výziev a podpory Globálnych cieľov. Pokúsila som sa tiež sledovať praktickú implementáciu stratégie rozvojového vzdelávania do učebných osnov základných a stredných škôl. Na Slovensku je toto všetko ešte len v začiatkoch.

Nadobudnuté vedomosti a zručnosti z asistentúry využívam na dennej báze v rámci môjho pedagogického a výskumného pôsobenia na Univerzite Palackého, tiež v rámci zodpovednej rozvojovej žurnalistiky a komunitnej práce v mnou založenom občianskom združení DocUnion na Slovensku.

Každá zahraničná skúsenosť nás učí, ako myslieť globálne a konať lokálne – s otvorenou myšľou a srdcom; bez použitia nenávistných prejavov a stereotypného označovania ostatných. Ešte väčšmi to platí v oblasti globálneho vzdelávania, kde sa mladí ľudia učia klášť otázky a nachádzať odpovede, týkajúce sa závislostí a prepojení medzi Globálnym Severom a Juhom (rozvinutými a rozvojovými krajinami). Len tak môžeme potom podniknúť kroky smerom k spravodlivejšiemu svetu – ako jednotlivci, jednotlivkyne alebo celá komunita.

Erika Švedová

Verejná knižnica Jána
Bocatia, Košice

Lámanie stereotypov

Hoci náš projekt „Knižnica pre vzdelávanie 50 plus“ ešte trvá, finále bude v jeseni 2018, napísané už máme prvé úspešné kapitoly. „Spojencami“ v projekte sa stali partnerské knižnice z Maďarska a Česka. Ponuku na spoluprácu prijali Moravskoslezská vedecká knihovna v Ostrave a Župná a mestská knižnica II. Františka Rákócziho v Miskolci. Každá z knižníc má svoje špecifika, ktoré vyplývajú z oblasti pôsobenia, rozdielnej štruktúry verejných knižníc v domovskej krajine, inej legislatívy. Spolupráca a výmena skúseností je pre nás veľmi inšpirujúca.

Aké sú naše prvé skúsenosti? Zamerali sme sa na skupinu dospelých, ktorá má svoje životné skúsenosti a jej očakávania a potreby sú už do veľkej miery vyprofilované. Život ľudí v produktívnom veku okolo 50-tky je iný, ako v predošej generácii, pritom stereotypný pohľad na ich potreby a očakávania stále pretrváva. Dnešní päťdesiatníci chcú žiť aktívny život. Chcú zmysluplnie využívať voľný čas, stretnávať sa s ľuďmi s podobnými záujmami. Chcú spoznať nové veci, žiť plnohodnotným spoločenským životom, venovať sa záľubám. Prvým pilotným projektom bol intenzívny vzdelávací cyklus s téμou genealógie „Nájdi svojich predkov, vytvor rodostrom“. Knižnica disponuje historickou regionálnou zbierkou dokumentov a spolupracuje s Dejepisným spolkom, ktorého členovia sú historici a archivári, čo je zárukou dostatočného informačného aj ľudského zdroja. 13 účastníci (práca s malou skupinou umožňuje bezprostredný kontakt aj individuálnu spoluprácu lektora) sa počas ôsmych 90 minútových stretnutí dozvedeli, ako a kde hľadať informácie pri dobrodružnom pátraní po svojich predkoch.

Druhý tematický cyklus je zameraný na relaxáciu a tvorivosť pod vedením odborníka „Nádej v umení.“ Prebehli dve stretnutia, na ktorých účastníci dekorovali špeciálnymi farbami sklárske výrobky a na plátno maľovali kvety. Účastníci dvoch 3-hodinových stretnutí prekvapene hľadeli na svoje diela, ktoré vznikali v tvorivej atmosfére a tešia sa už na ďalšie stretnutia.

Ak sa na realizáciu projektu pozrieme z hľadiska knižníc a ich pracovníkov ako realizátorov projektu, tak musíme skonštatovať, že účasť knihovníkov na mobilitách u partnerov im poskytol komplexný pohľad na činnosť knižníc v blízkych štátoch a špecifika, ktorými sa navzájom partneri projektu líšia, môžu inšpirovať.

Tomaš Tóth

Česká republika,
2016

*Kde je vôľa, nadšenie
a porozumenie, tam je i cesta*

Erasmus+ stáž vo mne zanechala nádej, know-how, inšpiráciu a zážitky, že ľudia sú stále ľuďmi a kde je vôľa a nadšenie, tam je i cesta. Nakukol som do zákutia tvorby zahraničnej politiky, diplomacie, biznisu, európskych záležitostí. Ďakujem za možnosť stážovať Erasmus+, ktorý ma osobnostne vyprofiloval. Presvedčil ma, že záujem o veci verejné a Európsku Úniu je prospěšný, ak sú do tvorby politík zahrnutí všetci aktéri.

Moja stáž sa odohrávala v pražskom think-tanku Institutu pro politiku a společnost. Organizácia podujatí, písanie článkov, analýza daných tém, spoznávanie nových kultúr a vyvracanie stereotypov, aj tak vyzerala moja stáž. Každodenná interakcia s ľuďmi z rôznych sfér biznisu, NGO, politiky a vypočutie ich názorov vo mne vzbudili nádej, že to s našou spoločnosťou nie je až také zlé a nie všetko je len čierne alebo biele. Český a slovenský národ disponuje veľkým počtom šikovných mladých odborníkov, ktorí sú prísľubom pre svetlejšiu budúcnosť EÚ. Je jasné, že onedlho bude na rade naša generácia, ktorá bude rozhodovať o smerovaní spoločnosti. Budúci ekonómovia, primátori, bankári, podnikatelia, sociálni pracovníci, politici budú formovať našu spoločnosť a záleží len na nás, akým smerom. Súčasná neistá, nepokojná doba spojená s krízami, vojnami, terorizmom, rastúcimi sociálnymi rozdielmi aj klimatickými zmenami a stále zvyšujúcou sa nedôverou v demokratické inštitúcie, ktorá ústi do radikalizácie politickej scény a spoločnosti. Toto je len zlomok toho, čo nás čaká v budúcnosti a dúfam v progresívne zmýšľanie nových lídrov, ktorí budú pripravení poučiť sa z chýb minulosti a presadzovať zdravé európanstvo a primeranú integráciu štátov do EÚ štruktúr. Kde si nebudeme prekážať, ale vzájomne sa podporovať tam, kde je to prospěšné.

Objavovanie a posúvanie hraníc

Hra Život bola projektom zameraným na rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom hier. Projekt veľmi zásadným spôsobom ovplyvnil spôsob práce v našej organizácii. Nakoľko sme hry využívali iba ako prostriedok zábavy, po školiacom kurze sme začali využívať naozaj rôzne druhy hier, vrátane hier stolových, cielene pre rozvoj vedomostí, zručností a postojov mladých ľudí. Mladí ľudia prostredníctvom výmeny pochopili, že i veľmi jednoduchá hra ich môže veľmi posunúť k dosiahnutiu ich cieľov.

A príbeh začal takto: „Mám pre teba ponuku... máš na vtedy niečo?“ Bolo len pár dní po tom, čo sa mi letné plány zrušili, a tak som ihneď s ponukou súhlasila. Týždeň s mladými z rôznych krajín, ktorí chcú nejakým spôsobom hýbať veci vpred, dni plné rôznych aktivít... podobnými slovami som v sebe mala definovanú Mládežnícku výmenu. Či už z vlastnej skúsenosti alebo zo slov iných. Prišlo známe kolečko „čo od tohto týždňa očakávaš?“ Všetky pocity nadšenia z Mládežníckej výmeny som veľmi kreatívne, nápadito zhrnula do jedného slova: Radosť! Dievča, nie veľmi otvorené, ktorej dlhšie trvá začlenenie sa do nového kolektívu, sa v skupine medzi mladými a školiacimi cítilo okamžite ako medzi svojimi. Bolo to najmä vďaka extrémne priateľskej atmosfére plnej smiechu, ktorá vľadla už od začiatku, čím padli aj akékolvek bariéry. V rovnakej radosti, ako som prežila dovtedajšie chvíle, som chcela prežiť aj celý týždeň... Školitelia, ktorí pracovali na programe celej výmeny si, naozaj, na tom dali záležať. Ich prístup a ochota pomôcť nám rásť v rôznych oblastiach priniesli svoje ovocie. Otvorenosť, hlavne moju osobnú, voči ostatným, časom posilnili v značnej mierе spoločenské hry, pri ktorých sme trávili asi každú voľnú chvíľu. Stôl s množstvom spoločenských hier nám (doslova) otváral dvere izieb. Toto moje „vychádzanie zo seba“, prekvapivo, nebolo pre mňa vôbec náročné, naopak, hrami veľmi zábavné. Niektoré časti programu boli náročné fyzicky aj psychicky. Nimi som objavovala svoje hranice, ktoré som vďaka práce v tíme a súťaživosti dokázala posúvať ďalej. Časová logickosť a pravidelné spoločné zdieľanie zapríčinili znáčne zakorenenie všetkých informácií, schopnosti a posun v zručnostiach, ktoré som získala. Keď sa správne myšlienky stanú našou súčasťou, do veľkej miery to ovplyvní aj náš život, čo sa v mojom prípade v oblasti tvorenia programu a vnímania „možného“, aj deje. Ciele, ktoré som si stanovovala ako dlhodobé,

Miša Ondríková
V.I.A.C Inštitút
pre podporu a rozvoja
mládeže

Marián Mazag

Artkruh

Ako na to!

Projekt bol mládežníckou výmenou, ktorú sme vďaka programu Erasmus+ realizovali v našom vzdelávacom centre Pod zlatným vrškom. Vďaka projektu sme nadviazali úspešnú medzinárodnú spoluprácu, mladí ľudia zo 7 európskych krajín využili naše priestory na realizáciu svojich workshopov, čím nám rozšírili obzory o našich vlastných možnostiach a zároveň pritiahli pozornosť miestnych ľudí, ktorých záujem je inak skôr vlažný. My sme im zas odovzdali vlastné skúsenosti s vidieckym spôsobom života.

Názov projektu je How we can do it!, po slovensky Ako na to!. Jeho myšlienkovou bolo ponúknuť mladým ľuďom základy projektového manažmentu pre trvalo udržateľný komunitný život. Metodologicky sme vychádzali zo systému Dragon Dreaming. Táto metóda ponúka možnosti nájsť prienik medzi vlastnými túžbami a snami jednotlivcov a spoločnými cieľmi projektu alebo komunity. Počas 17 dní sa uskutočnilo množstvo workshopov, ktoré viedli mladí ľudia a na ktoré boli pozvaní aj miestni obyvatelia (najmä deti). Výsledkom bol dvojdňový festival, ktorý bol vyplnený workshopmi pre deti a dospelých a medzinárodným vystúpením v miestnom kultúrnom centre.

OD PROGRAMU ERASMUS K ERASMUS+ PRÍBEH 30 ROKOV

Vydala: Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC) Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu
Križkova 9 811 04 Bratislava

Vydané: 2017

Publikácia bola podporená z programu Európskej únie Erasmus+. Reprezentuje výlučne názor autorov a Európska komisia ani Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR nezodpovedajú za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Texty neprešli jazykovou úpravou.

Grafika: Mgr. art. Ivana Radimáková - IvkaFoto.sk